

BARA MÄNNISKA?

Linda Forsell, fotografier

Länsmuseet Murberget, till 12 april

Hur ser en människa ut? Det kan tyckas som en självklar fråga men tänker man efter är det inte så lätt att svara. Du måste till exempel välja en man eller kvinna som förebild när du ska beskriva hur en människas kropp ser ut. Redan där har man två alternativ och blir tvungen att svara att människan kan se ut på olika sätt, beroende på om man är man eller kvinna. Ordet människa blir ett neutrum, men ett viktigt sådant eftersom ordet kopplas till människovärde, mänskliga rättigheter, mänsklighet osv.

Fotografen Linda Forsell har tagit bilder av olika människor i olika vardagliga miljöer utan att förklara i ord vad det är vi ser. Hon lämnar inte ut deras namn, ålder, yrke, eller andra identitetsskapande sammanhang. Det finns naturligtvis en orsak bakom det. Hennes syfte med utställningen är att vi ska fundera kring könsroller och varför vi bryr oss så mycket om det manliga och det kvinnliga. Personerna i fotografierna poserar som i vanliga porträttbilder, som vill de säga att så här ser jag ut, det här är jag. Ibland avslöjar miljön något om personen, det kan vara ledtrådar som en gosenalle, en katt i famnen, ett par fräcka glasögon. Överlag kan man relativt snabbt och kanske skenbart bestämma om det är en man eller kvinna vi ser. Det är egentligen endast två bilder som för mig klart antyder komplikationer, den som det ser ut atletiskt byggda kvinnan och mannen med skägg och kvinnokläder.

Som betraktare blir det upp till mig att läsa av bilderna och fylla dem med det innehåll som jag tror passar, helt utifrån mina egna värderingar och referenser. Med tanke på utställningskonceptet kommer man dock att titta lite extra noga, då det förmodligen inte alltid förhåller sig som man tror vid första anblicken. Om man vill kan man fylla i ett svarsformulär och gissa sig till om det är en man eller kvinna på bilden, eller varken eller. Kanske en rolig interaktiv sak för publiken, men hur viktigt är det när man ändå inte får veta svaret? Däremot får de korta bildtexterna som Linda Forsell anknyter till varje bild i formuläret en intressantare funktion än som bara ledtrådar. Här uppstår en poetisk övergång mot det allmängiltiga, mot estetiska och känslomässiga värden i vardagen, mot något vi alla kan känna igen oss i. Rent vanliga mänskliga faktorer alltså – så Linda Forsell menar kanske att det inte spelar någon roll vad vi svarar, att alla svar är rätt! I så fall har hon definitivt en poäng.

Längre kommer jag inte i utställningen. Längre än att det numera, inbillar jag mig, har blivit alltmer accepterat i samhället att man kan spela med sina könsroller, välja sin egen identitet, klä sig som man vill. Fotografierna ger knappast några vinkar om att det inte skulle förhålla sig så. En slags stilla harmoni svävar över utställningen och förstärks av texterna. Hade bilderna varit mera personligt dramatiska, mera naket utlämnande eller tydligare könsmässigt provocerande, kanske andra frågor kommit upp, men då har vi också kommit farligt nära klichébilderna av den s.k. queerkulturen. Det ligger möjligen en styrka i att Linda Forsell tonat ner stämningläget och visar oss ett antal mer eller mindre vanliga människor som beredvilligt ställt upp sig för ett vardagligt foto, några män, några kvinnor, säkert några som är "varken eller". Könstillhörigheten blir avdramatiserad, den är varken någonting hemskt eller någonting cool. Men framför allt ser vi människan, och när vi ser en människa så ser vi också alla människor. Det är nog en mycket mer provocerande fråga än man tror i vår tid.

Text och foto: Jan K Persson
2009-01-26